

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

**РЕЦЕНЗІЯ ПРО МОНОГРАФІЮ:
РОМАНЦОВА Н. МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ
В ІСТОРИЧНІЙ НАУЦІ (1890–1934 РР.).
ПРОБЛЕМА В УКРАЇНСЬКІЙ ІСТОРІОГРАФІЇ:
МОНОГРАФІЯ. МАРІУПОЛЬ: МДУ, 2019,
528 С.**

**REVIEW OF THE MONOGRAPH:
ROMANTSOVA N. MIKHAYLO GRUSHEVSKY
IN THE HISTORICAL SCIENCE (1890'S–
1934'S). THE PROBLEM IN UKRAINIAN
HISTORIOGRAPHY: MONOGRAPHY.
MARIUPOL: MSU, 2019, 528 P.**

Коляда І. А.,

доктор історичних наук, професор кафедри
методики навчання суспільних дисциплін і
гендерної освіти, Національний педагогічний
університет ім. М. П. Драгоманова (Київ, Україна),
e-mail: kolyada.i.a.1968@gmail.com

Koliada I. A.,

Doctor of historical sciences, professor, National
Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine),
e-mail: kolyada.i.a.1968@gmail.com

Зважаючи на зростання цікавості до постаті провідника, не лише української державності, а й української історичної науки, Михайла Грушевського монографія шановної Н. Романцової «Михайло Грушевський в історичній науці (1890–1934 рр.). Проблема в українській історіографії» (Маріуполь, 2019) є нагальною у сучасний період державотворення в Україні.

Монографія Н. Романцової є історіографічним дослідженням, яке присвячене науковим оцінкам українських істориків кінця XIX – початку XXI ст. наукової та публіцистичної, організаційної та видавничої діяльності Михайла Грушевського.

Рецензована монографія складається з вступу, що по суті є передмовою, шести розділів, висновків, списку використаних джерел (1953 позиції) та додатків (9 позицій). Структура дослідницької роботи ретельно продумана й відповідає меті та визначенню науковим завданням. Вона побудована за проблемно-хронологічним принципом, має оригінальний та прагматичний розподіл на структурні частини.

Використання великої кількості праць сучасників вченого, істориків української діаспори, радянських науковців, сучасних українських вчених дає автору підстави для розкриття нових історичних реалій життя та діяльності М. Грушевського, виправлення помилок попередніх дослідників.

Загалом серед історіографічних джерел дослідниця опрацювала 1289 позицій опублікованих за 127-річний хронологічний період часу (1890–2017 рр.).

На сучасному етапі розвитку історичної науки, як слушно відзначила авторка, нові можливості для теми дослідження надало розширення кола історіографічних джерел, застосування модерних методологічних підходів, нової інтелектуальної історії, соціокультурної історії, певних кліометричних методів історіографічного дослідження. Таке поєднання наукових методів дозволило історика продовжити реконструкцію не лише життя та діяльності М. Грушевського, а й загалом висвітлити історичні реалії роботи українських науковців різних періодів. Для реалізації поставленої мети автором використано комплекс наукових принципів та методів дослідження української історіографії наукової діяльності М. Грушевського. Так, Н. Романцова аналізує наукову діяльність М. Грушевського першою застосувала кліометричні методи (контент-моніторинг, методика паралельного (двостороннього) співставлення), що дало їй можливість аналізувати інформаційні потоки та отримувати якісні й кількісні показники, необхідні для наступного застосування кількісних методів. Підсумкові показники яких представлені у додатках.

Варто відзначити й високий рівень розуміння автором оточення М. Грушевського, суспільно-політичної ситуації у яких жили та працювали історики. Водночас використовуючи велику кількість джерел авторка досить чітко виокремлює особливості того чи іншого періоду, погляди науковців щодо наукової та публіцистичної, організаційної та видавничої діяльності М. Грушевського, вплив поглядів вченого у розвитку історичної науки упродовж 127 років.

У монографії Н. Романцова реконструювала важливі наукові здобутки грушенкознавства, здійснила ґрунтовний аналіз історіографії, що демонструє обізнаність автора з науковим доробком своїх попередників, визначила пріоритетні напрямки подальшого дослідження теми. Так, Н. Романцова встановила, що не розкриті повністю можливості міждисциплінарного підходу, особливо до застосування математичних методів в історичній науці. Разом з тим, одним із пріоритетних напрямів дослідження є необхідність глибше проаналізувати сучасні студії з питань діяльності київської наукової історичної школи М. Грушевського.

Упродовж 2011–2017 рр. було опубліковано понад 220 нових грушевськознавчих праць, які ще не стали предметом історіографічного

дослідження. Тому, пропонуване дослідження дало змогу проаналізувати праці сучасних українських учених, присвячені дослідженню життя та діяльності М. Грушевського. Водночас охоплення більш ніж 100 річного періоду (1890–2017 рр.) дозволило узагальнити науковий доробок колег та сучасників М. Грушевського, українських науковців радянського періоду, й критичні оцінки сучасних вітчизняних учених.

У цілому автору вдалося творчо використати наукові доробки істориків та запропонувати своє бачення головних проблем дослідження, критично поставитися до наукових висновків, запропонованих істориками у різні періоди, та згрупувати їх за різними підходами.

Все це дає нам підстави стверджувати, що монографія Н. Романцової істотно збагачує наукові знання у сфері грушенкознавства, синтезує загальне розуміння суспільством постаті М. Грушевського у різні історичні періоди. У монографії розглянуто також і низку нових біографічних відомостей щодо життя та діяльності українського історика, державного діяча, які надалі можуть бути доповнені окремими комплексними тематичними міждисциплінарними дослідженнями.

Отже, монографія Н. Романцової «Михайло Грушевський в історичній науці (1890–1934 рр.). Проблема в українській історіографії» (Маріуполь, 2019) є завершеною науковою працею, в якій аналізуються, систематизуються наукові знання з актуальної наукової проблеми у сфері грушенкознавства, й заслуговує на високу оцінку.

* * *